

ย้ายคุกเข้าวัด*

MOVE PRISON INTO TEMPLE

พระวิฑูรย์ ฌวณโณ

Phra Wittawat Chawiwanno

วัดพัชรกิตติยาภิอาราม จังหวัดหนองบัวลำภู

Watpatcharakittiyapharam, Nong Bua Lamphu Province, Thailand.

E-mail: wittawat.cha@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของวัดพัชรกิตติยาภิอาราม ต่อการขัดเกลาคติใจของผู้เข้าร่วมโครงการ “ย้ายคุกเข้าวัด” ซึ่งอยู่ในระหว่างคุมขัง จากการศึกษาพบว่า แม้คุกจะเป็นสถานที่ที่น่าสะพรึงกลัว และเป็นศูนย์รวมนักโทษที่เป็นภัยต่อสังคม แต่คุกก็สามารถย้ายมาอาศัยอยู่ร่วมกับวัดได้อย่างลงตัว โดยมีวัดพัชรกิตติยาภิอารามแห่งจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นกรณีตัวอย่าง โครงการย้ายคุกเข้าวัด เกิดจากนโยบายของพระเมธีวชิรธาดา วัดพัชรกิตติยาภิอาราม เจ้าคณะจังหวัดหนองบัวลำภู เรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู และองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู ร่วมกันจัดขึ้น วัตถุประสงค์ของโครงการคือ การยื่นโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอก การคัดกรองผู้ถูกคุมขังออกมาทดลองใช้ชีวิตร่วมกับสังคมภายนอก นับว่าเป็นแนวคิดที่สร้างสรรค์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการมาพักอยู่ในวัดพัชรกิตติยาภิอาราม ทำให้ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ ได้เข้าไปอยู่ในท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้ร่วมปฏิบัติตามระเบียบของวัด และได้สดับรับฟังธรรมะของพระวิทยากร ช่วยกล่อมเกลาคติใจของผู้ถูกคุมขังให้อ่อนโยนมากขึ้น ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก จนมีผู้เข้าร่วมโครงการบางคนขอพบหลังสิ้นสุดโครงการด้วย กล่าวได้ว่า วัดพัชรกิตติยาภิอารามเป็นวัดแห่งเดียวในประเทศไทย ที่สามารถจัดโครงการย้ายคุกเข้าวัด อันเป็นการลดปัญหานักโทษล้นคุก ประหยัดงบประมาณแผ่นดิน โดยใช้พื้นที่วัดเป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมของผู้ต้องขังในจังหวัดหนองบัวลำภู พร้อมกับกล่อมเกลาคติใจของผู้ต้องขังด้วยด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อเตรียมความพร้อมคืนคนดีสู่สังคม

คำสำคัญ: วัดพัชรกิตติยาภิอาราม, ย้ายคุกเข้าวัด, ผู้ต้องขัง, สารพัดช่างกำแพงสูง

*Received: 19 December 2019; Revised: 3 March 2020.; Accepted: 22 April 2020

ABSTRACT

This academic article was to analyze the roles of Watpatcharakittiyapharam on the refinement of the participants in project of "Move prison into temple". From the analysis found that although the prison was a terrifying place and a center for prisoners that were a danger to general people. But the prison was able to move perfectly with the temple, in case of Watphacharakittiyabaram of Nong Bua Lamphu Province. This project was caused by the co-policy between Phramedhiwachirathada, Watpatcharakittiyapharam, Nong Bua Lamphu Sangha Provincial Administrator, Nong Bua Lamphu Provincial Prison, and Nong Bua Lamphu Provincial Administrative Organization. The outstanding point of this project was the opportunity for the prisoners to adjust about staying in outside society and screening the detainees to live their life with outside. This was so creative concept especially when staying in Watpatcharakittiyapharam that had the opportunity to be socialized by the shady atmosphere. At the same time, the project participants had also acted in accordance with the temple regulations and perhaps listened to the dharma of the guest speakers and help to refine their mindset be gentler. It had been very successful to the point that some participants ask for ordination after the project's ending as well. It can be said that Watpatcharakittiyapharam was the only temple in Thailand. that can arrange a project to move the prison into the temple. This probably reduced the problem of overcrowding prisoners. save the country fiscal budget using the temple area as a center for vocational training of inmates in Nong Bua Lamphu Province along with nurturing the minds of the inmates with Buddhist ways to prepare to return good people to society.

Keywords: Watpatcharakittiyapharam, Move Prison into Temple, Prisoner, High Wall Polytechnic (Prison Polytechnic)

บทนำ

“คุก” หรือ “ตะราง” อาจเป็นสถานที่ที่ไม่ค่อยน่าอภิรมย์สำหรับใครต่อใครในสังคม เช่นเดียว นักโทษชาย-หญิงหลายคนในสถานที่แห่งนี้ แต่ถึงกระนั้นในทุก ๆ วัน ยังคงมีผู้คนเดินเข้าสู่ประตูเรือนจำ

ในฐานะผู้ต้องขังไม่เว้นวัน แม้กระทั่งวันหยุดราชการก็ยังไม่ว่างเว้น ข้าราชการบางคนที่ยังมาทำงานเป็นอดีตผู้ต้องขังซึ่งเคยต้องโทษมาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงเร็วเช่นนี้ ที่มนุษย์กำลังอยู่ในยุควัตถุนิยมสุดโต่ง จึงต้องหาทางลดด้วยการสะสมเงินทองแบบมิจฉาภิกษุ ผู้ที่พลัดหลงเข้ามาอยู่ในคุก ในคุกมีความหนักเบาของโทษต่างกัน มีรายงานในปี 2560 ประเทศไทยติดอันดับ 6 ผู้ต้องขังมากที่สุดในโลก อันดับ 3 ของเอเชีย และเป็นอันดับ 1 ของอาเซียน (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, 2561) ยิ่งไปกว่านั้นประเทศไทยมีผู้ต้องขังมากกว่า 350,000 คน แต่เรือนจำสามารถรองรับผู้ต้องขังจริง ๆ ได้ประมาณ 120,000 คน ก่อให้เกิดปัญหาคนล้นคุกขึ้น (สำนักข่าว Spring News, 2562) ทำให้การบำบัดผู้ต้องขังที่มีสันดานโจรผู้ร้าย ไม่ได้รับการบำบัดอย่างต่อเนื่อง เมื่อพ้นโทษแล้ว จึงไม่สามารถกลับมาเป็นคนดีได้ดังเดิม หรือแม้แต่ผู้ต้องขังที่ไม่มีสันดานโจรผู้ร้าย แต่ได้รับการบำบัดที่ไม่เหมาะสม ต้องมาถูกขังคร่ำครวญกับคนในกลุ่มแรก เมื่อพ้นโทษ ทำให้ซึมซับนิสัยด้านไม่ดีติดมาด้วย และยังสังคมไม่ให้โอกาสในการประกอบสัมมาอาชีพ จึงอาจเข้าสู่วงจรอุบาทว์ไม่รู้จบสิ้นได้

ด้วยเหตุนี้ โครงสร้างทางสังคมจึงเหมาะสมที่จะร่วมแสดงบทบาทในฐานะสถาบันทางสังคมที่จะช่วยขัดเกลาให้ผู้ต้องขังมีสุขภาวะทางจิตที่ดีขึ้น ได้แก่ สถาบันครอบครัว ศาสนา และสถาบันการศึกษา เป็นอาทิ ซึ่งต้องร่วมกันป้องกัน แก้ไข ต้นตอแห่งปัญหาอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการก้าวขึ้นมาบทบาทของสถาบันทางศาสนาที่จะมีพลังในการกล่อมเกลา พัฒนาจิตใจ ผ่านหลักธรรมคำสอน ทั้งในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญของหน่วยงานราชการต่าง ๆ เพราะอาจช่วยให้ผู้ต้องขังได้มีสติอยู่กับตนเอง รู้สึกจรรโลงใจจากคำสอนทางศาสนา แต่แน่นอนว่าคงไม่ใช่ทุกคนที่จะสามารถนำคำสอนมาปรับใช้ได้จริง หรือเอามาเตือนใจได้เสมอ เพราะผู้ต้องขังนั้นคือคนทั่วไปที่เปรียบเสมือนบัวสี่เหล่าดังที่พระพุทธเจ้าได้แบ่งประเภทบุคคลในโลกนี้เหมือนบัว 4 เหล่า ซึ่งเป็นการประยุกต์จากพุทธพจน์เรื่องบุคคล 4 จำพวกที่ตรัสไว้ในอุคคฆฏิกัณณสูตร อังคุตตรนิกาย (อง.จตุกก. (ไทย) , 21/133/202) มาผสมกับพระพุทธพจน์เรื่องดอกบัว 3 เหล่า ที่ตรัสไว้ในโพธิราชกุมารสูตร มัชฌิมนิกาย จึงกลายเป็นดอกบัว 4 เหล่าที่รู้จักกันในปัจจุบัน (ม.ม. (ไทย), 13/339/410) ดังนั้น สังคมจึงไม่สามารถคาดเดาได้ว่าผู้ต้องขังทุกคนจะสามารถกลับใจมาเป็นคนดีได้ แต่การทำหน้าที่ขององค์กรทางศาสนาถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ได้มีส่วนในการบูรณาการเพื่อสังคม ดังเช่นกิจกรรมของวัดพัชรกิตติยาภิอาราม เพราะอย่างน้อยวัดก็ได้มีส่วนในการฟื้นฟูสภาพจิตใจ เพิ่มแสงสว่างให้ผู้ต้องขังได้นำไปปรับใช้หลังพ้นโทษได้

บทความนี้เป็นบทความวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของวัดพัชรกิตติยาภิอารามต่อการขัดเกลาจิตใจของผู้เข้าร่วมโครงการ “ย้ายคุกเข้าวัด” ในบทความนี้มีคำสำคัญอยู่ 3 คำที่จะให้คำนิยามโดยย่อ ดังนี้ คือ วัดล้างคุก หมายถึง การที่เอาวัดที่เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวพุทธ เป็นที่ขัดเกลาจิตใจของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ จึงนิยามคำว่า วัด คือ สถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจตลอด

จนถึงความสงบ ร่มเย็น ของพระธรรมคำสอนที่พระพุทธเจ้าได้ชี้แนวการปฏิบัติไว้แล้ว คำว่า ล้าง คือ การชำระล้างจิตใจของผู้ที่ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ตลอดจนผู้ต้องขังที่ได้ร่วมฟังและฝึกปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ คำว่า คุณ คือ สถานที่แห่งความทุกข์ เป็นสถานที่คัดกรองบุคคลไว้หลายจำพวก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ชววิทย์ กมลวิศิษฐ์ ได้แบ่งปันประสบการณ์การเคยเป็นนักโทษคดีการเมืองไว้ในผลงาน “เหลื่อมคุณ” ว่า ตนเคยเห็นนักโทษคดีฆ่าอันโหดงัดในอดีตรอดคุกอยู่ร่วม 17 ปี เหตุเพราะแพคดีในศาลชั้นต้นและไม่ยอมรับสารภาพต่อศาล กว่าจะถึงฎีกาก็เห็นการอภัยโทษไปหลายครั้งโดยไม่ได้รับสิทธิใด ๆ เนื่องจากศาลยังไม่ตัดสินคดีเป็นที่สิ้นสุด การอยู่คุกเกือบ 20 ปีทำให้นักโทษผู้นั้นต้องออกไปในลักษณะนั่งรถเข็น พิกุลพิการ เป็นอัมพฤกษ์ ไม่พูดไม่จากับใคร การหายไปจากโลกภายนอกทำให้เขากลายเป็นส่วนเกินของสังคม และทนทุกข์ทรมานยิ่งกว่าตอนอยู่ในคุกเสียอีก ผู้ต้องขังบางคนติดคุกนานเกินไปจนไม่เหลือญาติพี่น้องลูกเมียที่จะจดจำเขาได้ การใช้ชีวิตในสังคมจึงกลับทำให้เขาอึดอัด ทนไม่ไหว จนบางคนตัดสินใจฆ่าตัวตายหลังจากปล่อยตัวออกมา หรือแม้แต่ว่าผู้ต้องขังเองก็ไม่มีสมาธิใจทุกครั้งที่มี การปล่อยตัวนักโทษออกมา แม้ว่าพวกเขาจะเคยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ดีและมีอนาคตสดใสมาก่อน แต่พอกลายเป็นผู้แพคดี จึงต้องติดคุกติดตะราง เมื่อพ้นโทษกลับออกไปสู่สังคมภายนอก ก็ไม่สามารถหางานทำได้ ไม่มีใครให้อีกาสกับคามผิดพลาดในอดีต ประเทศไทยมีนักโทษอยู่มากกว่า 300,000 คน (พ.ศ.2559) ปัญหานักโทษล้นคุกเป็นปัญหาใหญ่ งบประมาณกว่าหมื่นล้านบาทสูญเสียไปกับการดูแลนักโทษ กรมราชทัณฑ์พยายามใช้นโยบายอบรมสั่งสอนเหล่านักโทษให้เป็นคนดีเพื่อกลับคืนสู่สังคมแน่นอนว่ามีนักโทษจำนวนมากที่พ้นโทษออกไปแล้วไม่กลับมาติดคุกซ้ำซากอีก (มติชนออนไลน์, 2562)

สุริยใส กตะศิลา ได้ค้นหาคำตอบจากเรือนจำว่า คุณมีไว้ซึ่งคนจนจริงหรือ? สุริยใสเป็นอดีตนักเคลื่อนไหวทางการเมืองอีกคนหนึ่งที่มีประสบการณ์ในเรือนจำ เขาได้ความรู้มากมายจากเหล่านักโทษในแดนเดียวกันกว่า 400 ชีวิต ชีวิตในแดนที่สุริยใสอยู่ส่วนใหญ่เป็นคนระดับล่างในสังคมกว่า 80% ส่วนผู้มีอันจะกินมีน้อยกว่า 20% การได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง ยิ่งเป็นภาพตอกย้ำให้สุริยใสประจักษ์แจ้งว่า สาเหตุแห่งความยากจนที่ผลักดันให้ผู้ถูกข่มขังต้องมาติดคุกติดตะรางเป็นอย่างไร ข้อค้นพบที่เป็นสาเหตุทำให้คนจนมีโอกาสติดคุกติดตะรางได้มากที่สุดนอกจากความยากจนแล้วก็มีสาเหตุจากการไม่รู้กฎหมาย ซึ่งทำให้สูญเสียโอกาสที่จะปกป้องสิทธิเสรีภาพของตัวเอง ความพิกุล

พิการของระบบยุติธรรมนี้ยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คนจนหรือรายมีโอกาสดิดคุดได้โดยไม่จำเป็นเช่นกัน (โพสท์ ทูเดย์ , 2562)

พิภพ ธงไชย ได้แบ่งปันประสบการณ์ 5 บ้านแดนวีไอพี ไว้ในหนังสือพิมพ์คมชัดลึกออนไลน์ว่า ตามระเบียบเรือนนอนในคุกจะปิดประตูเวลา 15.30 น. จากนั้นกุญแจจะถูกนำไปเก็บนอกแดน สิ่งที่นักโทษระวังมากที่สุดคือต้องไม่เจ็บป่วยเวลากลางคืน เพราะกว่าจะเบิกกุญแจมาเปิดแดนได้ต้องใช้เวลานาน พิภพจึงตั้งมั่นเรียกร้องให้ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม และเตรียมจะเสนอความเห็นกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ให้แก้ระเบียบเรือนจำให้ปรับขึ้นนักโทษทุกเดือนเพื่อสร้างกำลังใจให้กับผู้ต้องขัง ด้วยการเปลี่ยนเรือนจำให้เป็นมหาวิทยาลัย และไม่ควรมำคนสูงอายุหรือผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีมาขังคุก แต่ควรควบคุมด้วยกำไลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันปัญหาคนล้นคุก สำหรับปัญหาการกระทำผิดซ้ำเกิดจากผู้ที่มีประวัติต้องโทษถูกปฏิเสธงาน เป็นทัศนคติแง่ลบของสังคมภายนอกจนทำให้ นักโทษไม่มีที่ยืนจน ต้องวนเวียนเข้า-ออกเรือนจำ ดังนั้น กรมราชทัณฑ์จึงต้องเปลี่ยนมุมมองของสังคมภายนอกให้มีทัศนคติเชิงบวกต่อนักโทษเพิ่มเติมด้วย อนึ่ง พิภพได้ขอเสนอให้สถาบันการศึกษาเปิดหลักสูตร “คุกศึกษา” เอาผู้พ้นโทษ ผู้คุม หน่วยงาน อัยการ ผู้พิพากษา และตำรวจมาเรียนในหลักสูตรดังกล่าว พร้อมทั้งเสนอให้นักจิตวิทยาในเรือนจำเพื่อแก้ไขและบำบัดความกังวลของนักโทษ (คมชัดลึกออนไลน์, 2562)

กฤตยา อาชวนิจกุล และกุลภา วจนสาระ ได้วิจัยเรื่องผู้ต้องขังหญิงภายใต้โครงการ “การขับเคลื่อน ‘คุกไทย’ สู่ ‘เรือนจำสุภาพะ’” ซึ่งมีข้อเสนอต่อการปฏิรูประบบเรือนจำและกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้นไว้ 5 ประเด็น คือ (1) สถานการณ์ผู้ต้องขังหญิงล้นคุก: ต้องกำหนดแนวทางและมาตรการระบายนผู้ต้องขังออกจากเรือนจำอย่างเป็นระบบ และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (2) สถานการณ์ด้านสุขภาพของผู้ต้องขังหญิง: ต้องให้ความสำคัญกับการเข้าถึงบริการรักษาพยาบาลต่อเนื่อง สุขภาพแม่และเด็ก อนามัยเจริญพันธุ์ สุขภาพของผู้ต้องขังหญิงสูงอายุ และสุขภาพจิต (3) สถานการณ์ชีวิตและการทำงานของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำผู้ต้องขังหญิง: ต้องมีการพัฒนาศักยภาพเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างบทบาทผู้คุมที่ใช้ระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด กับบทบาทของผู้ดูแลห่วงใยผู้ต้องขัง ให้ได้รับโอกาสและพัฒนาคุณภาพชีวิตบนพื้นฐานของสิทธิและความเป็นมนุษย์ (4) สถานการณ์การคืนผู้ต้องขังที่พ้นโทษหรือได้รับการพักโทษกลับสู่ชุมชน: ต้องสร้างชุมชนแห่งความห่วงใยขึ้นมารองรับผู้พ้นโทษ/ผู้พักโทษ และ (5) การโอนตัวผู้ต้องขังต่างชาติกลับประเทศ: ต้องสร้างมาตรการเชิงรุกร่วมกับประเทศบ้านเกิดของผู้ต้องขัง เพื่อโอนตัวกลับไปรับโทษที่ประเทศตัวเอง แม้ข้อเสนอข้างต้นดูเหมือนจะมีลักษณะรูปธรรม แต่จากประสบการณ์ทำงานในเรือนจำของคณะนักวิจัย และจากข้อเท็จจริงที่ว่าภารกิจของกรมราชทัณฑ์ที่ต้องรับผิดชอบดูแลผู้ต้องขังนั้น ถือเป็นเพียงปลายน้ำ

ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและมักถูกลืมเสมอ (กฤตยา อาชวนิจกุล และกุลภา วจนสาระ, 2560)

ความเป็นมาของโครงการย้ายคุกเข้าวัด

โครงการย้ายคุกเข้าวัด เป็นโครงการจัดส่งนักโทษออกทำงานนอกเรือนจำเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่สาธารณะ ที่จัดทำขึ้นระหว่างเรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู วัดพัชรกิตติยาภิอาราม และองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู ลงนามตกลงร่วมกัน นายพศิน โกมลวิชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภู ท่านเจ้าคุณเมธีวชิรธาดา เจ้าคณะจังหวัดหนองบัวลำภูฝ่ายมหานิกายและเจ้าอาวาสวัดพัชรกิตติยาภิอาราม โดยนายแพทย์ศราวุธ สันตินันตรักษ์ นายก อบจ.หนองบัวลำภู นายพชรวิเชียร สมจิตร ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู ได้ตกลงร่วมมือกัน (MOU) ที่จะส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของวัดพัชรกิตติยาภิอาราม บ้านแพ็กเพ็ญ ต.หนองหว้า อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู ทางวัดฯ มีความตั้งใจเต็มเปี่ยมที่จะฝึกสอนธรรมะให้กับนักโทษ ซึ่งวัดแห่งนี้มีพื้นที่กว่า 100 ไร่ ได้จัดแบ่งเป็นเรือนจำชั่วคราวประมาณ 30 ไร่ และกำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้างสถานที่ปลูกฝังธรรมะ และเป็นสถานที่เรียนรู้ด้านอาชีพ โดยทั้งหมดนี้ก็เพื่อจัดสรรพื้นที่ให้มีความหลากหลาย เกิดประโยชน์คุ้มค่าสูงสุดแก่สังคม

ระยะเวลาที่ผ่านมา ท่านเจ้าคุณเมธีวชิรธาดาได้เข้าไปอบรมนักโทษในเรือนจำหนองบัวลำภูอยู่เป็นประจำ แต่เวลาเพียง 1 ชั่วโมง ไม่สามารถให้เนื้อหาสาระได้ความต่อเนื่อง อีกทั้งเวลาจะเข้า-ออกต้องผ่านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำอย่างเคร่งครัด ท่านเจ้าคุณฯ จึงเห็นว่า เป็นไปได้ไหมที่คุกจะมาอยู่ในวัด หากเรือนจำมาอยู่ในวัดน่าจะดีกว่าการที่ต้องเดินทางไปสอนธรรมะถึงเรือนจำ ท่านจึงดำริทำโครงการความร่วมมือระหว่างวัด เรือนจำ และ อบจ.หนองบัวลำภู ขึ้นมา เพื่อที่จะนำนักโทษเด็ดขาดชั้นดีที่ต้องโทษ และมีความรู้ความสามารถทางด้านงานช่างฝีมือมาเรียนรู้ธรรมะอยู่ในวัด นอกจากจะมาทำการอบรมสั่งสอนขัดเกลาด้วยธรรมะแล้ว นักโทษเหล่านี้ยังจะได้ช่วยทำงานให้กับทางวัดได้อีกด้วย เช่น การเป็นช่างฝีมือช่วยก่อสร้างพระอุโบสถ ซึ่งทางวัดยังขาดแคลนงบประมาณขาดแรงงานที่จะก่อสร้าง แต่ทางเรือนจำมีแรงงาน หากได้แรงงานจากนักโทษเหล่านี้ มาร่วมช่วยก่อสร้างจะทำให้ประหยัดงบประมาณ (สุรศักดิ์ หนองบัวลำภู, 2562)

วัดพัชรกิตติยาภิอารามจึงเป็นพื้นที่จัดตั้งเรือนจำชั่วคราว และเป็นวัดตัวอย่างที่เปิดโอกาสให้นักโทษชั้นดีที่กลับหันโทษมาฝึกอาชีพและศึกษารวมไปพร้อมกัน เมื่อพ้นโทษแล้ว จะได้เป็นคนดีของสังคมและประกอบสัมมาอาชีพ เรือนจำชั่วคราวในวัดนั้นประกอบด้วยเนื้อที่ 20 ไร่ เรียกชื่อว่า “เรือนจำชั่วคราวบ้านห้วยเตย” (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) มีโรงนอนชั้นเดียว ขนาด กว้าง 6 เมตร ยาว 64

เมตร จุผู้ต้องขังได้ 100 คน/หลัง มีจำนวน 3 หลัง รวม 300 คน การดำเนินการโดยกระทรวงยุติธรรมได้อนุมัติงบประมาณให้กรมราชทัณฑ์ในวงเงิน 5,000,000 บาท เพื่อดำเนินการก่อสร้างรั้วและอาคารที่ทำการเจ้าหน้าที่และผู้คุม ส่วนอาคารเรือนนอนได้รับเงินสนับสนุน 2,340,000 บาท จากบริษัทน้ำตาลเอราวัณ โดยเรือนจำหนองบัวลำภูส่งผู้ต้องขังชั้นดีมาเป็นช่างและแรงงานก่อสร้าง จากนั้นจะก่อสร้างเรือนนอนอีก 2 หลัง ภายใต้งบประมาณ 4,680,000 บาท และจะส่งมอบให้กระทรวงยุติธรรมไว้ในราชการต่อไป (ปฐพงษ์ สภาวรมิตรี, 2562)

ขณะเดียวกัน หลังจากจะนำนักโทษจากจังหวัดหนองบัวลำภูมาอยู่ที่นี่แล้ว ต่อไปจะต้องขออนุญาตให้ผู้ต้องขังปฏิบัติอยู่ในกฎระเบียบเหมือนกับเรือนจำ มีผู้คุมคอยดูแล ไม่มีสิทธิพิเศษ เมื่อใครที่อยู่ที่นี่แล้ว เมื่อพ้นโทษหากยากจะบวช สามารถบวชได้เลย สำหรับนักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการพิจารณาจ่ายออกทำงานนอกเรือนจำ ต้องมีคุณสมบัติอายุ 18 ปีขึ้นไป และเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นกลางขึ้นไปที่มีความประพฤติดี มีความอดสาหัสในการทำงานจนเกิดผลดี ไม่เคยกระทำความผิดวินัย หรือความผิดทางอาญาอื่น ๆ ในระหว่างถูกคุมขัง ไม่มีพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า เมื่อจ่ายออกไปแล้วอาจจะหลบหนีหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ มีกำหนดโทษไม่เกิน 1 ปี และได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของกำหนดโทษ หากกำหนดโทษเกินกว่า 1 ปี ต้องได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 2 ของกำหนดโทษ และเหลือโทษจำต่อไปไม่เกิน 3 ปี 6 เดือน ซึ่งนับว่าการนำคุกหรือเรือนจำชั่วคราวมาอยู่ที่นี่นับว่าเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะขัดเกลาลัทธิจิตใจของผู้ที่พ้นโทษทัณฑ์กลับคืนมาสู่สังคม ให้ได้มีการปรับตัว ปรับพฤติกรรม ปรับสภาพจิตใจ กับบทเรียนชีวิตที่ก้าวพลาดมาแล้ว ให้ก้าวเดินในสังคมได้อย่างปกติสุข และร่วมเป็นส่วนหนึ่งที่จะได้ช่วยเหลือสังคมต่อไป (ประชาสัมพันธ์ กรมราชทัณฑ์, 2562)

บทบาทของวัดพัชรกิตติยาภิอารามต่อผู้เข้าร่วมโครงการย้ายคุกเข้าวัด

วัดพัชรกิตติยาภิอาราม ตั้งอยู่ 274 หมู่ที่ 3 บ้านห้วยเตย ตำบลหนองหว้า อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ในพระอุปถัมภ์ของพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิตติยาภิอารามองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างเรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู และวัดพัชรกิตติยาภิอาราม ภายใต้โครงการจัดส่งนักโทษเด็ดขาด จ่ายออกทำงานนอกเรือนจำ เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภู และผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจการของเรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู อันเกี่ยวกับการแก้ไขพฤตินิสัยและส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพให้แก่ผู้ต้องราชทัณฑ์ เพื่อนำไปประกอบอาชีพโดยสุจริตภายหลังพ้นโทษ โดยกำหนดจุดบำเพ็ญประโยชน์ที่วัดพัชรกิตติยาภิอาราม ต.หนองหว้า อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู

ด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้มีนโยบายสำคัญและเร่งด่วน เพื่อพัฒนากิจการราชทัณฑ์ให้เกิดความเจริญก้าวหน้า และได้รับการยอมรับจากสังคมโดยรวมภายใต้ยุทธศาสตร์ 5 ก้าวอย่างแห่งการเปลี่ยนแปลงราชทัณฑ์ ในขั้นตอนที่ 1-4 จนสำเร็จลุล่วงลงแล้ว และอยู่ในระหว่างการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 5 ซึ่งเป็นการเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีของเรือนจำ เพื่อให้ประชาชนและสังคมภายนอกเกิดการยอมรับและมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อบทบาทและภารกิจของเรือนจำ โดยในปัจจุบันมีผู้ต้องขังผ่านการอบรมแล้ว 8 รุ่น จำนวน 2,218 คน คิดเป็นร้อยละ 98 ของผู้ต้องขังทั้งหมด จึงจัดโครงการดังกล่าวร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู และเรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภูยังได้ทำโครงการเรือนจำวิถีธรรมโครงการสารพัดช่างกำแพงสูง โครงการสร้างโบสถ์ไถ่บาป โครงการนำผู้ต้องขังบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และโครงการแหล่งพักพิงหลังพ้นโทษลักษณะเป็นหมู่บ้านกึ่งวิถีสำหรับผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้วไม่สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้ และดำเนินการให้วัดพัชรกิตติยาภิอารามโดยมีเจ้าพนักงานเรือนจำควบคุมดูแลนักโทษเด็ดขาดอย่างใกล้ชิด

บทบาทหน้าที่ของวัดพัชรกิตติยาภิอารามต่อผู้เข้าร่วมโครงการย้ายคุกเข้าวัด มีดังนี้

1. วิสัยทัศน์ของวัดพัชรกิตติยาภิอาราม หนึ่งในประเทศไทย เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปภายในจังหวัดหนองบัวลำภู ว่า วัดพัชรกิตติยาภิอารามเป็นพระอารามเพียงวัดเดียวในประเทศไทยที่มีแนวคิดอยากจะนำผู้ต้องขังชั้นเยี่ยมเข้ามาฝึกปฏิบัติธรรมภายในวัด ซึ่งเป็นแนวคิดที่บูรณาการอย่างมาก โดยกิจกรรมต่าง ๆ นั้น รวมถึงการฟังเทศน์ หรือแม้แต่การฝึกอาชีพต่าง ๆ ทั้งนี้ ก็เพราะวัดพัชรกิตติยาภิอารามค่อนข้างที่จะมีสถานที่ในการปฏิบัติธรรมอยู่บ้าง จึงสามารถเดินหน้าจัดโครงการย้ายคุกเข้าวัดเป็นแห่งแรกของประเทศไทยได้ ยิ่งไปกว่านั้น วัดพัชรกิตติยาภิอารามยังเป็นที่ตั้งของสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดหนองบัวลำภู (มหานิกาย) ซึ่งมีอำนาจในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้งจังหวัดหนองบัวลำภูอีกด้วย จึงเป็นปัจจัยสนับสนุนให้โครงการย้ายคุกเข้าวัดเดินหน้าไปได้อย่างเรียบร้อย

2. วัดพัชรกิตติยาภิอารามมีอาณาเขตกว่า 100 ไร่ จึงต้องมีการแบ่งงานออกเป็นหลายฝ่ายหลายกองเพื่อสะดวกแก่การกำกับดูแล รวมถึงมีหน้าที่สอดส่องดูแลผู้ต้องขังด้วย จนวัดกับเรือนจำนี้เรียกได้ว่าเป็นบ้านหลังเดียวกันก็ว่าได้ ผู้เข้าร่วมโครงการที่เป็นนักโทษในเรือนจำชั่วคราวจะแยกย้ายกันไปทำงานต่าง ๆ ภายในวัดหรือทำงานของทางเรือนจำเอง การทำงานจะเป็นการที่ให้เจ้าหน้าที่ดูแลออกไปควบคุมกองงานของตนเอง ตามความกว้างใหญ่ของพื้นที่วัด ซึ่งโดยปกติทางวัดจะตรวจตราได้ไม่ทั่วถึง ครั้นเมื่อโครงการถือกำเนิดขึ้น การสอดส่องดูแลความปลอดภัยต่าง ๆ ก็ได้กระจายไปทั่วบริเวณมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินตามไปด้วย ขณะเดียวกันทางวัดพัชรกิตติยาภิอารามก็ได้แรงงานจากเรือนจำมาช่วยเหลืออีกทางหนึ่ง

3. วัดพัชรกิตติยาการามเป็นศูนย์กลางการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังในจังหวัดหนองบัวลำภู สืบเนื่องจากการบริหารงานที่มีหลายฝ่ายของวัดพัชรกิตติยาการาม เช่น แบ่งเป็น 5 กองงาน กองช่าง กองเลี้ยงสัตว์ กองเกษตร กองสาธารณะประโยชน์ และกองเสปียง ทำให้แต่ละฝ่ายแต่ละกองมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เมื่อเจ้าหน้าที่มีความเชี่ยวชาญแล้ว จึงสามารถนำความรู้สรรพวิชาถ่ายทอดแก่ผู้เข้าร่วมโครงการได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการได้รับข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพเมื่อสิ้นสุดโครงการ เช่น กองเสปียงก็สามารถฝึกฝนการประกอบอาหารให้เป็นอาชีพได้ หรือกองเลี้ยงสัตว์ก็ได้รับความเมตตาจิตจากท่านเจ้าคุณเมธีวชิรธาดาได้แบ่งปันสัตว์เลี้ยงให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการด้วย เพื่อนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบสัมมาอาชีพในกาลต่อไป เพราะบางครั้งผู้ต้องขังบางคนไม่มีบ้านไม่มีพ่อแม่ พระเดชพระคุณจึงมุ่งหวังสร้างงานสร้างอาชีพให้กับผู้ต้องขัง เพื่อจะเป็นการแก้ไขปัญหาดังสังคม เมื่อคนมีอาชีพก็จะลดการทำความผิดซ้ำซาก จะไม่ต้องกลับมาเรือนจำอีกในฐานะ “ผู้ต้องขัง”

4. ผู้ต้องขังกับวัดพัชรกิตติยาการามเอื้อบพาทต่อกัน โดยทางเรือนจำหนองบัวลำภูมีส่วนขับเคลื่อนวัดและช่วยวัดสร้างคนไปในเวลาเดียวกัน เพราะว่าการที่นักโทษมาคลุกคลีอยู่ที่วัดจะช่วยเสริมสร้างจิตใจของผู้ต้องขังเนื่องจากการเข้าฟังเทศน์จากพระ จากการทำงานตลอดทั้งวันของผู้ต้องขัง การทำวัตรเย็น สวดมนต์ฟังโอวาทของพระสงฆ์ที่สอนหลักการดำเนินชีวิตของฆราวาสเพื่อการไม่หันกลับไปกระทำความผิดอีก ตลอดจนการปฏิบัติธรรมนุ่งขาวห่มขาวเพื่อรักษาศีล แต่อยู่ในการดูแลของผู้คุมตลอดการปฏิบัติธรรม ขณะปฏิบัติธรรมจะมีการนั่งสมาธิ 30 นาที เดินจงกรม 30 นาที เรียกว่า 1 บัลลังก์ แบ่งออกเป็นช่วง เช้า บ่าย 3 บัลลังก์ เย็นหลังจากทำวัตรสวดมนต์เย็นแล้ว อีก 3 บัลลังก์ จะช่วยให้ผู้ต้องขังนั้นเข้าใจหลักธรรมเพื่อชี้แนะทางการดำเนินชีวิตอีกด้วย ผู้ต้องขังบางคนไม่เคยแม้แต่ที่จะเดินเข้าวัด ด้วยต้นทุนชีวิตหรือแม้แต่บุคลิกจนทำให้ห่างจากพระพุทธศาสนาไป เหมือนกันกับคำว่า “ในโซคร้าย ยังมีโซคดี” จนมาถึงการที่ได้เดินเข้าสู่ประตูเรือนจำ แต่โซคดีที่ทางวัดพัชรกิตติยาการามนั้นมีโครงการ “เอาคุกเข้าวัด” จนตอบโจทย์ในทางสังคมที่จะเปลี่ยนวิถีคิดและเปลี่ยนชีวิตของผู้ต้องขังให้คืนสู่สังคมโดยการผ่านทางองค์กรทางพระพุทธศาสนา

5. การเปลี่ยนแปลงของผู้ต้องขัง เมื่อผู้ต้องขังผ่านการขัดเกลาจากทางวัดแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแค่ไหน คงไม่มีใครตอบได้ดีเท่ากับตัวอดีตผู้ต้องขังเอง เมื่อพูดถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ผ่านมา ส่วนมากมักเป็นการพูดกันในวงนักวิชาการและปฏิบัติและมักจะมุ่งเน้นไปในประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในเรือนจำ แต่อีกสิ่งที่สำคัญไม่แพ้กันคือ การก้าวออกจากรั้วเรือนจำแล้วมองไปถึงก้าวต่อไปของการดูแลผู้กระทำความผิดนั้นคือ การส่งผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม การฝึกในผู้ต้องขังให้มีอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมคืนคนดีสู่สังคม คนร่อยพ่อพันธุ์แม่ที่ต้องเข้ามาอยู่เรือนจำต้องมีบ้างที่คือที่มี

นิสัยแตกต่างกัน แต่หลังโครงการสิ้นสุดลง ส่วนใหญ่แล้วเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สังเกตได้จากการพูดการจา การรู้จัก सम्มาคารวะที่คุยกับพระสงฆ์ แม้กระทั่งญาติโยมที่มาทำบุญที่วัดเขาก็เคารพ การที่ผู้ต้องขังได้มาสัมผัสกับพระธรรมโดยตรงนั้น ทำให้เขามีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น รวมไปถึงการมีความหวังและกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไปเพื่ออนาคตของเขาและครอบครัวเอง หลังจากพ้นโทษแล้วก็ยังมักโทษบางคนที่ไม่มีการไป จนเกิดการที่ต้องขอทำงานช่วยเหลือพระเดชพระคุณหลวงพ่อบุญและปรารภนาอยู่วัดเหมือนบ้านของตนเอง เพราะว่าพวกเขาเหล่านี้ไม่มีที่พึ่งพา และหลวงพ่อก็รักและหวังดีกับอดีตผู้ต้องขังเสมือนครอบครัวเดียวกัน ส่วนวัดพัชรกิตติยาอารามก็ได้แรงงานช่วยทำงานภายในวัด เพราะแรงงานเหล่านี้เป็นพลังในการขับเคลื่อนวัดและเรือนจำได้พร้อมกัน ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสภาพจิตใจ และมีสภาพความเป็นอยู่เพื่อสร้างสิ่งดี ๆ ให้สังคม ซึ่งผู้ต้องขังมีความความตั้งใจในการปฏิบัติธรรม เพื่อสร้างบุญไถ่บาปที่เคยทำเมื่อก่อนเข้าสู่ห้องขัง นอกจากนี้ ยังมีโครงการนำผู้ต้องขังไปทำประโยชน์ให้กับชุมชน เช่น การช่วยเหลือการทำงานให้กับครอบครัวที่ถูกหลาไปทำงานในกรุงเทพ ช่วยทำความสะอาดในชุมชนสร้างบ้านให้ผู้คนพิการหรือด้อยโอกาส เป็นต้น

6. อดีตผู้ต้องขังมีโอกาสอุปสมบทหลังโครงการสิ้นสุด หลายครั้งที่จะมีอดีตผู้ต้องขังขอบวชหลังโครงการสิ้นสุดลง อันเนื่องมาจากสภาพจิตใจของแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน บางคนขัดเกล่าได้มากน้อยต่างกัน บางคนได้แสงสว่างในการดำเนินชีวิต แต่บางคนก็บวระณาขอบวชเพื่อตั้งใจปฏิบัติตามพระวินัย ซึ่งบางคนก็ตัดสินใจบวชยาวเพราะเห็นความดิ้นรนแข่งขันจากการใช้ชีวิตในสังคมภายนอก จนได้เข้ามาอยู่ในเรือนจำและได้รับโอกาสจากทางวัดนั้น จึงทำให้ชีวิตของเขาเปลี่ยนไปจนทำให้มีพระสงฆ์ที่เป็นอดีตผู้ต้องขัง นับเป็น “โลโก้” แห่งโครงการที่สร้างความภูมิใจแก่วัดพัชรกิตติยาอารามเป็นอย่างยิ่ง เพราะได้มีส่วนช่วยพัฒนาจิตใจของอดีตผู้ต้องขัง ถือเป็นการลดปัญหานักโทษล้นคุก ประหยัดงบประมาณแผ่นดิน ทั้งยังช่วยลดการหวาดกลัวคนที่เคยติดคุกอีกด้วย อนึ่ง การขอบวชของอดีตผู้ต้องขังเป็นเหมือนการให้ชีวิตใหม่ที่เข้าไปศึกษาหลักดำเนินชีวิตเชิงพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่น่าชมเชย

7. มุมมองต่อผู้ต้องขังเปลี่ยนไป ในโครงการนี้สมาชิกในวัดพัชรกิตติยาอารามได้มีคำที่ใช้เรียกผู้ต้องขังให้ว่า “สารพัดช่างกำแพงสูง” นับเป็นจุดเริ่มต้นในการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อผู้ต้องขังเปรียบได้กับเป็นการเติมกำลังใจที่ละเล็กละน้อยให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อสร้างพลังในการใช้ชีวิตหลังสิ้นสุดโครงการ การเสริมมุมมองเช่นนี้จะช่วยสร้างจริยธรรมเพื่อเป็นบรรทัดฐานทางสังคมให้แก่ผู้ต้องขังที่ได้รับการลงโทษทางกฎหมาย ซึ่งอาจจะเป็นการสร้างคนดีที่เคยผิดพลาดทางสังคม จากการที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า ทางวัดพัชรกิตติยาอารามได้มีบทบาทในการพัฒนาผู้ต้องขังเพื่อส่งคืนสู่สังคมอย่างแท้จริง โดยที่มีการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวเพื่อความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ถือว่าเป็นกลุ่มต้นแบบที่จะนำไปสู่

การใช้หลักปฏิบัติธรรมมาสอดแทรกไปกับการทำงาน และเป็นที่น่าพอใจที่ว่าเรือนจำกับวัดจะมีบทบาทร่วมกัน

8. ความท้าทายของสังคมที่จะก้าวข้ามตราบาปของชีวิต เนื่องจากปัญหาหนึ่งของผู้พ้นโทษคือการยอมรับจากสังคม “ตรา” ที่ติดตัวผู้เข้าร่วมโครงการ ทำให้เมื่อบุคคลเหล่านี้พ้นโทษออกไปแล้วไม่สามารถทำอาชีพได้ง่าย แม้กว่าร้อยละ 90 คนเหล่านี้จะเป็นวัยแรงงาน แนวคิดหนึ่งที่ถูกเล็งเห็นและนำมาใช้คือการพึ่งพาตัวเองในลักษณะธุรกิจส่วนตัวนั้นคือ “โอกาส” จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สังคมจะหยิบยื่นให้ผู้กระทำความผิดมีที่ยืน เพื่อพวกเขาจะได้ใช้ความสามารถที่ได้รับการอบรมมาอย่างเต็มที่ในการดำเนินชีวิต และตั้งมั่นเป็นคนดีของสังคมต่อไป

สรุป

การย้ายคุกเข้าวัดพัชรกิตติยาภิอารามเปรียบเสมือนเป็นโรงเรียนชีวิตที่นำผู้ที่เดินทางใช้ชีวิตที่เคยก้าวพลาดพลั้งเข้าสู่การกระทำความผิด เมื่อเข้าสู่การกระทำความผิดแล้วก็ต้องอยู่ใน “เรือนจำ” เพื่อคุมประพฤติ การกระทำความผิดอาจมาจากส่วนลึกของจิตใจ หลายหน่วยงานจึงมองเห็นปัญหาของการกระทำความผิดนี้ จึงทำให้เกิดการนำคุกเข้ามาใกล้ชิดกับวัดเพื่อใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมประสานแนวทางการแก้ปัญหาของผู้กระทำความผิด จึงได้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “โอกาส” เพื่อเตรียมกลับกายกลับใจสู่การมีชีวิตแบบมีเป้าหมายมากขึ้น และเป็นความสำเร็จที่ไม่ต้องลงทุนอะไรมากนัก เพราะใช้วัดเป็นสถานที่ขัดเกลาจิตใจของผู้เข้าร่วมโครงการ เมื่ออาศัยอยู่ด้วยกันเป็นเวลานาน ๆ จะเกิดการซึมซับความใฝ่ดีของวัดและเก็บข้อดีของธรรมมาเป็นพลังความคิด เพื่อออกไปเผชิญกับโลกภายนอก ซึ่งทางวัดพัชรกิตติยาภิอารามก็ค่อนข้างพอใจกับผลตอบรับจากชุมชนและสังคม ยิ่งไปกว่านั้น วัดพัชรกิตติยาภิอารามมีเป้าหมายจะใช้โอกาสนี้ช่วยสร้างคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติด้วยการ “คืนคนดีสู่สังคม” โดยบูรณาการแนวคิดด้วยการ “ย้ายคุกเข้ามาใกล้ชิดกับวัด” จนเกิดเป็นแนวทางในการลดปัญหาของผู้ที่เคยกระทำความผิดได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กฤตยา อาชวนิจกุล และกุลภา วจนสาระ. (2560). การขับเคลื่อน “คุกไทย” สู่ “เรือนจำสุขภาวะ”. นครปฐม : สมาคมนักวิจัยประชากรและสังคม และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2561). ภาพรวมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย และ *Rold in Action*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย.
- คมชัดลึกออนไลน์. (2562). สุริยะใส-พิภพ แซ่ประสพการณ์ 5 บ้านแดนวิไอพี. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.komchadluek.net/news/politic/377566>
- คำสั่งกระทรวงยุติธรรม. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. เรื่องกำหนดอาณาเขตเรือนจำชั่วคราวบ้านห้วยเตย. เล่มที่ 134 ตอนพิเศษ 185 ง 19 กรกฎาคม 2560
- ประชาสัมพันธ์ กรมราชทัณฑ์. (2562). โครงการนำคุกเข้าวัด โดยกรมราชทัณฑ์. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2562 จาก <https://web.facebook.com/watch/?v=626280521100877>
- ปฐพงษ์ สวรรสมิต. (2561). โครงการสานต่อที่พ่อทำ โครงการที่ได้รับความนิยมในขณะนี้ เดินหน้าทำประโยชน์และสนับสนุนสังคมที่ จ.หนองบัวลำภู. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.tnews.co.th/social/408092>
- โพสต์ทูเดย์ (2562). บันทึกชีวิต 87 วันในเรือนจำ "คุกกี้ไว้ซึ่งคนจนจริงหรือ?. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2562 จาก <https://www.posttoday.com/politic/news/589537>
- มติชนออนไลน์. (2560). บทความพิเศษ : ชูวิทย์ กมลวิศิษฐ์ เรียนรู้คุก (จบ) บทสรุปของคุก. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2562 จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_31368
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬา. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักข่าว Spring News. (2561). เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2562 จาก <https://shorturl.asia/FKVaA>
- สุศักดิ์ หนองบัวลำภู. (2559). เอาคุกเข้าวัด! นำนักโทษทำประโยชน์ ชัดเกลียดด้วยธรรมะ ก่อนคืนสู่สังคม. เรียกใช้เมื่อ 6 สิงหาคม 2562 จาก https://www.thaich8.com/news_detail/6185